

**MAGA A THENDELANO A THENDELO YA TSHIPENTHSELA YA U
MAITELE A U FARELWA LUFHANGA NGA PHURESIDENDE KHA
VHANWE**

1. **HUNE** ha vha na vhathu vhane vha farelwa milandu ine vha fulufhela uri yo itiswa nga ndivho dza zwa po|otiki;
2. **NA HUNE** phan|a ha musi hu tshi shuma Mulayotewa muswa, nga murahu ha vha na milayo ya u hangwela na u tsireledzwa i tshi thoma u dzheniswa na u shumiswa kha u bvisa vhatshinyi (vhane hu|we vha vha vhadzulapo) vhane vha vha vhu|ifhinduleli ha lushaka na/kana u phumula milandu ya vhathu vhe vha tshinya phan|a ha 1994 zwi tshi bva kha dzikhakhathi dza kale, [hu na ndivho dza zwa po|otiki] kha rekhodo dzavho dza vhugevhenga, zwipi|a zwenezwo zwa mulayo, ine ya vha Mulayo wa u Tsireledza (Mulayo wa vhu 35 wa 1990), Mulayo wo tevhelaho wa U Tsireledza (Mulayo wa vhu 15 wa 1992) na Mulayo wa U Tu|uwedza Vhuthihi na U Farana, wa 1995 (Mulayo wa vhu 34 wa 1995) (“Mulayo wa TRC”), yo fhelelwa nga tshifhinga nahone i nga si tsha shumiswa kha zwa zwino.
3. **NA HUNE** phuresidennde a shumisa dzi|we mbetshelo dza muvhuso dzo teaho, a sa wane maga ane a khou shuma ane a nga shumiswa kha u shumana na mafhungo a re zwan|ani zwavho zwino;
4. **NA HUNE** Khethekanyo ya 84(2)(j) ya Mulayotewa wa Riphabu|iki ya Afrika Tshipembe, wa 1996 (Mulayo wa vhu 108 wa 1996) sa zwo khwiniswaho wa amba uri Phuresidennde u na **“vhu|ifhinduleli ha u farela lufhanga kana u vhofholola vhatshinyi na u badela nda|iso, zwigwevho kana dzifaini”**.

5. **NA HUNE** Phuresidennde a amba uri hu vhe na u vhofohololwa u itela u fhedza mafhungo ha vhatu vhenevho vho valelwaho milandu ye vha ita vha tshi khou ita zwa polotiki.

ZWINO NGA NTHANI HA ZWENEZWO:

1 HO THOMIWA TSHIGWADA TSHA THEMENDELO (RG)

- 1.1 Tshigwada tsha themendelo tshi re na vhaimeleli vha mahoro a polotiki tshi mbo di thomiwa.
- 1.2 Kha dzulo ja u thoma ja Tshigwada tsha Themendelo, mirado i fanela u nanga mudzulatshidulo vhukati hayo ane a do ranga phanda mitangano ya Tshigwada tsha Themendelo.

2. MISHUMO YA TSHIGWADA TSHA THEMENDELO

- 2.1 U tangedza khumbelo dzothe dza u hambela pfarelo dzo no toliwaho dzine dza bva kha muhasho wa Vhulamukanyi na Mveledziso ya Mulayotewa (DOJ&CD).
- 2.2 U vbona uri khumbelo inwe na inwe ya u hambela pfarelo dzo dadiwa nga ndila yo teaho.
- 2.3 U hambula nga ha khumbelo inwe na inwe ya pfarelo tsha isa themendelo kha Phuresidennde.
- 2.4 RG tshi fanela u sika milayo ma mashumele atsho tshone tshige a u sedzulusa khumbelo dzothe dza pfarelo u itela u themendela khumbelo inwe na inwe kha Phuresidennde.

2.5 RG tshi fanela u ḡivhadza milayo na matshimbidzele atsho kha DOJ&CD hu saathu u fhela maḡuvha a fumiḡa (14) tsho dzula dzulo ḡa u thoma.

3. THUSO YA ZWA VHUTSHIMBIDZI YA RG

3.1 DOJ&CD i ḡo ḡetshedza RG thuso ya vhutshimbidzi na vhuḡwaleli.

4. MADZULO A TSHIGWADA TSHA THEMENDELO

4.1 Madzulo a RG a fanela u farelwa Kapa kana huḡwe fhethu hune ha nga nangiwa nga RG yo thoma ya kwamana na DOJ&CD.

5. ZWA GWAMA

5.1 A huna muraḡo wo fanelaho u holelwa u shuma kha RG.

5.2 DOJ&CD i ḡo vha na vhuḡifhinduleli hoḡhe ha tshinyalelo dza lodzhisitiki na u enda ha miraḡo ya RG.

5.3 Dzudzanyo dzoḡhe dza zwa lodzhisitiki zwa mushumo wa RG zwi ḡo itwa nga muofisiri ane a shuma zwenezwo wa DOJ&CD.

6. TSHIFHINGA TSHA TSHIGWADA TSHA THEMENDELO

6.1 RG tshi ḡo shuma u bva datumu ine tsha dzula dzulo ḡa u thoma u swikela datumu ine tsha fhedza mushumo watsho, datumu dzoḡhe dzi a katela, datumu ya u fhedzisela a yo ngo fanela u vha ho no fhira dzi 30 Khubvumedzi 2008.

- 7. NDI VHO NNYI VHA NE VHA SWIKELELA ȚHOȚEA DZA U FARELWA**
- 7.1 Vhathu vhe vha vha vho fariwa na u gwevhiwa fhedzi u ita vhutshinyi vhune ha humbulelwa uri ho itiswa nga zwa poȚotiki phanȚa ha 16 Phando, 1999, na
- 7.2 Vhane vha fusha maitele na matshimbidzele o sumbedzwaho kha fomo ya khumbelo, vha nga ita khumbelo dza pfarelwa kha Phuresidennde nga nȚila yo randelwaho.
- 7.3 Muthu a ga fusha ȚhoȚea ya u farelwa fhedzi arali –
- (a) A tshi
 - (i) khou shumela tshigwevho tsha dzhele zwa zwino;
 - (ii) o vha o gwevhelwa dzhele kana faini ya mulandu we wa itiswa nga, zwiito kana u sa ita zwithu zwe zwa vha zwi zwa poȚotiki kha khakhathi dza tshifhinga tsho fhiraho;
 - (b) Mulandu une wa khou ambiwa kha phara (a) wo vha wo itwa nga kana phanȚa ha datumu ya u rwelwa Țari ha Phuresidennde nga dzi 16 Phando 1999, na uri
 - (c) khumbelo yawe ya u farelwa lufhanga ya vha yo rumelwa na affidavit yo randelwaho kana vhuȚanzi nga muthu o Țewaho maanȚa nga Țihoro Ța poȚotiki kana dzangano, tshiimiswa, tshigwada tsha vhalwelambofholowo kana mbumbano, hune ha khwaȚhisedzwa uri zwiito kana u sa ita zwiȚwe zwithu he ha vhanga mulandu wonoyo, zwo itwa nga ndaela ya kana hu tshi khou tevhelwa ndaela, ngeletshedzo, pulane kana thandela, kana ho imelwa, kana nga thendelo, kana hu tshi khou tevhedzwa, u ȚuȚuwedzwa kana u swikelela phoȚisi, ndivho kana dzangalelo Ța, Țihoro, dzangano, tshiimiswa, tshigwada tsha vhalwelambofholowo kana mbumbano ye muhumbeli a vha a muraȚo, zhendedzi kana mutikedzi watsho.

8. NDI VHO NNYI VHA SA FUSHI THODEA DZA U FARELWA LUFHANGA

8.1 Muthu ha fushi thodea dza u farelwa lufhanga arali –

(a) O no vhuya a valelwa nga milandu i tshimbilelanaho:

(i) zwiito zwa zwa vhudzekani;

(ii) zwiito zwa khakhathi dza mutani,

(iii) vhukhaki vhune ha ambiwa kha khethekanyo ya 13 ya Mulayo wa Zwidzidzivhadzi na u Tshimbidza Zwidzidzivhadzi, wa 1992 (Mulayo wa vhu 140 wa 1992), une wa amba nga ha u maga na u disedza zwithu zwo tou dzudzanyiwaho, u shumisa na u wanala u na zwidzidzivhadzi na u rengisa zwidzidzivhadzi;

(b) o no itaho khumbelo kha Komiti ya Pfarelo yo thomiwaho nga Mulayo wa TRC khumbelo yawe ya pfarelo ya haniwa; na

(c) **A SONGO** tevhedza thodea dzothe dzo randelwaho **nga kana phanda ha** "tshikala tsho vuleaho tsha u humbela pfarelo" tsha miwedzi miraru (3) tsho no fhira.

9. U ITA KHUMBELO

9.1 Ndi Khumbelo dzo dadziwaho zwavhudi nga vhudalo nga ndila yo randelwaho, hu tshi katelwa na fomo yo randelwaho yo tou olelwaho zwenezwo zwa khumbelo ya u vhofhololwa ha tshipentshela, nga tshifhinga tsha "tshikhala tsho vuleaho tsha khumbelo", dzine dza do tangedzwa.

9.2 Ndi khumbelo yo rumelwaho nga muthu zwawe fhedzi sa zwo randelwaho ya rumelwa kha DOJ&CD.

9.3 Lihoro la polotiki line muhumbeli a vha khalo li nga di rumela ya muhumbeli kha DOJ&CD lo mu imela.

9.4 Arali khumbelo ya nga rumelwa nga lihoro la polotiki lo imela muhumbeli, lihoro la polotiki li fanela u:

9.4.1 vhona uri khumbelo yo dzazwa nga ndila yo teaho;

9.4.2 khwaṭhisedza nga muano uri nyimele dza vhukhakhi dzo vha dzi dza vhukuma kana dzi tshi tshimbilelana na zwa polotiki na uri ho vha hu lihoro lifhio.

10. THEMENDELO NGA RG

10.1 Themendelo dzine dza itwa malugana na khumbelo dza pfarelo dzi fanela u rumelwa kha Phuresidennde.

10.2 Themendelo nga RG dzi fanela u vha dzi dza khumbelo ya pfarelo nga nthihi nga nthihi.

10.3 Themendelo dzine dza itwa nga RG malugana na pofarelo dzi fanela u sumbedza vhunzhi na vhuṭuku ha mihumbulo ya mirado malugana na khumbelo, arali dzi hone.

10.4 Phuresidennde u na maanda a u hana themendelo dzo itwaho nga RG.

11. MAANDA A U FARELA

11.1 Musi Phuresidennde o no sedza themendelo dza RG, u na maanda a u hana khumbelo ya pfarelo.

11.2 A huna muthu a re na pfarelo ya u farelwa nga Phuresidennde.

11.3 U farelwa ha muthu muṅwe na muṅwe hu do ita uri hu vhe na u thuthiwa ha mulandu kana rekhodo ya vhugevhenga ya mulandu wonoyo we a farelwa lufhanga.

Mbudziso:

Vho Neville Gawula

Mulangi: Ofisi ya Muofisiri Muhulwane wa zwa Mulandu (Chief Litigation Officer)

Muhasho wa Vhulamukanyi na Mveledziso ya Mulayotewa

Luṭingo: (012) 357 8573

Luṭingothendeleki: 082 466 8968